

Prefectus de hoc novo militari delicto reum puniat, juxta textum in l. si cui 7. s. cui sacrilegium, ff. de accusat. & notata à Guidone Papia decision. 291. num. 2. Quo modo ille textus explicatus non contradicit nostrae, neque faverit contraria sententia. Ita explicat Albericus in d. l. si quis posse aquam, num. 1. Fulgosius numer. 1. in fine post Oldradum quem referunt, eoque sequitur Barbosa, numer. 166. & 167. & ante eos plane idem significaverat Accursius in dicto §. reus. Quapropter si reus ille non fuisset voluntarius miles, sed coactus, quo casu non incurrit crimen, de quo posset apud militum Magistrum accusari, tunc Judge ordinarius paganorum, qui inquisitionem institueret adversus ipsum de delicto ante militiam commisso, vel suscepisset accusationem, processum prosequi non impediretur ob supervenientem militiam, & posset judicium captum definire sententiam; ad eumque miles remittendus esset, utpote ad eum qui jurisdictionem prævenisset. Quod animadvertis Barbosa ubi supra, num. 198. & non displicer Rotivo in pragmat. 16. num. 11. de militibus, tametsi paulo altere explicet textum prædictum.

478 Limita quarto principaliter prædictam quartam conclusionem, ut si miles falsum testimonium dicat non obstante fori privilegio subjectus maneat Judici, apud quem falsum depositus, & cujus aures, & dignitatem offendit, etiam si sit paganus, l. nullam 14. C. de testibus, animadvertis Ayala de jure belli, l. 3. d. cap. 8. num. 5. Caballus 4. cap. 294. num. 257.

SUMMA SECTIONIS QUINTÆ.

- 479 **S**cholastici gaudent foro privilegiato Magistri sui vel Episcopi. Speciale est, ut scholastici rei possint eligere Judicem.
- 480 Scholastici gaudent etiam foro privilegiato caram suo Rectore.
- 481 Scholastici possunt conveniri coram ordinario, s. ita ipsi elegerint.
- 482 Qui scholasticum convenire tentaverit coram Judge non sua, punitur amissione causa.
- 483 Privilegium optionis fori concedendum est scholasticis in causis civilibus, & criminalibus.
- 484 Privilegium optionis non est trahendum ad causas criminales.
- 485 Conciliatio Accursii prædictarum sententiarum.
- 486 Conciliatio Jacobi de Aretio approbata lege regia Castella.
- 487 Multa regule in materia fori fallunt favore scholasticorum.
- 488 Scholaris factus post citationem non obstante preventione, an sit remittendus ad Judicem privilegiatum.
- 489 Scholaristicus electo uno Judge potest variare, Qui potest variare regulariter, semel tantum potest, non sepe.
- 490 Contraria Speculatoris sententia, & aliorum communis, & aduersa partis fundamentorum error, & num. 491.
- 492 Scholaristicus suo foro potest renunciare.
- 493 Scholaris studens in Academiis approbatibus habentibus privilegia studii generalis, gaudet privilegio fori, secus si studeat sub privatibus præceptoribus.
- 494 Clericus scholaris non potest subictere se Judici alio in prejudicium sui legitimis Judicis.
- 495 Scholaris qui non est in matricula, vel etiam si sit, qui non exercet actu studium literarum, non gaudet privilegii scholarium.
- 496 Scholaris extra locum studii cum animo revertendi ad eius locum, gaudet privilegio fori.
- 497 Judge legitimus, & competens universitatis scholariorum, quis sit remissive.
- 498 Qua sint servanda de jure Castella recentiori circa forum scholarium, & quinam sint eorum Juidices competentes.
- 499 Cessiones in favorem scholarium quatenus sint admittende.
- 500 Scholaristicus Salmanticensis virtute conservatoria, non vocari in judicium reum plus quatuor diebus distantem a civitate Salmantensi.
- Hoc privilegium spartum decem leucarum.

Hoc privilegium restrictum est ad duas dimicatae cicias ex bulla Innocentii VIII.

- 501 Privilegiis scholarium non gaudent pharmacopoli, librarii, & alii officiales, qui præcipue exercent suas artes, non studia literarum, neque beneficiari Ecclesiæ cathedralis, etiam si describantur in matricula.
- 502 Scholastici Salmantenses, aut Complutenses, non gaudent privilegio fori quoad debita contracta, aut crimina commissa antequam fuerint scholaris, & integrum cursum absolventer.
- 503 Explicatur hec doctrina, ut accipiantur, si quis fiat scholaris in fraudem, ceterum cessante dolo gaudere privilegio fori circa debita contracta, & delicta commissa post descriptionem in matricula.
- 504 Familiares scholarium, qui non sunt scholaris, non gaudent privilegio fori.
- 505 Scholastici resistentes Judicibus regis, amittunt fori privilegium, sed excipiunt sunt Clerici.
- 506 Non obstante privilegio fori consilium regum Castella potest delegare Judicem, qui procedat adversus scholasticum atrociter delinquentem.
- 507 In aliis Academis approbat, que non habent privilegia designandi Judicem conservatorem, servatur ius commune.

SECTIO QUINTA.

De foro Scholarium.

Quinta conclusio. Scholastici jure communi gaudent foro privilegiato, ut debeat conveniri apud alterum ex duabus Judicibus, vel Domino, aut Magistro suo, vel Episcopo, quem ipsi elegerint; speciale autem est, ut cum ipsi sint rei, elegant Judicem coram quo convenienter, cum regula sit actori dandam facultatem eligendi forum cum reus multiplici foro gaudet, ut adnotavimus superius, question. 3. num. 152. & iterum adnotavimus infra numer. 608, ubi limitabimus. Ita docet textus in Aut. habita, §. verumtamen, Cod. ne filius pro patre, ubi Glossa notat, verb. opione, & verb. Domino, Cynus numer. 4. Bartolus numer. 4. Albericus numer. 4. Baldus numer. 47. & 56. Angelus numer. 6. Salycketus numer. 17. cum seqq. Fulgosius numer. 4. convenit lib. 7. tit. 31. part. 2. ubi Gregorius, Speculator lib. 1. titul. de reo, §. 1. num. 5. Marian. Socin. in rubr. de foro compet. num. 16. vers. octauagimo nono, & in cap. licet ratione, ultimo, num. 90. sub §. ultimus, vers. prædicta tamen regula primo fallit, eod. tit. Rebuffus de privilegiis scholariorum, num. 163. privileg. 69. & in interpretatione predicta Autent. habita, numer. 55. Velano in curia philippica 3. part. §. 1. num. 16.

Amplia primo prædictam quintam conclusionem, ut scholastici gaudent etiam foro privilegiato coram suo Rectore, illius videlicet Academia in qua dant operam studii literarum, sub eadem facultate eligendi, quem malint ex tribus Judicibus, Episcopo inquam, Rectore, aut Præceptore. Ita sentit Bartol. in dicta Autent. habita, numer. 5. Baldus numer. 57. tametsi numer. 75. negat electionis facultatem, Salycketus numer. 23. remittens tamen se ad statuta, Fulgosius numer. 5. vers. in eadem glossa, ad finem, Marian. Socin. in dict. cap. ultimo, num. 90. sub §. ultimus vers. & adverte de foro compet. Rebuffus dicto numer. 55. qui putat conclusionem hujus ampliationis expresse contineti in texu Autent. habita, nam verbum *Domino*, interpretatur, id est Rectore, atque ideo sentit textum ipsum, dum ait coram *Domino*, vel *Magistro suo*, vel *ipsius civitatis Episcopo*, optionem dare scholaribus trium Judicum, videlicet Rectoris, Præceptoris, & Episcopi, quod non est improbable. Ceteri tamen Dominum, vel Magistrum, accepunt pro sola una Præceptoris persona, eundemque credunt vocari Dominum, qui Magister dicitur. Ex quo fortassis textu deducta frequentissima antiquorum Doctorum confutudo, qui vocare solent Magistrum suum, *Domum meum*, quem referendi modum apud eos sepiissime invenies; Bartol. tamen, & ceteri eum sequuti, ex eo credunt hanc conclusionem probari, quod nempe scholastici, quem admodum quilibet alia universitas, possunt sibi facere Rectorem, l. ultima, C. jurisdict. omn. judge, l. 1. tit. 4. part. 3. ubi Gregorius gloss. 6.

Amplia secundo, ut possint etiam scholastici conveniri coram Judge ordinario loci, in quo literis inca-

bunt,

bunt, si ita ipsi elegent. Ita docet Glossa in dicta Aut. habita, §. verumtamen, verb. dedimus, Bartol. numer. 5. Baldus numer. 47. & 56. Angelus numer. 6. Salycketus numer. 22. Rebuffus numer. 55. & de privilegiis scholariorum, num. 265. privileg. 152. Marianus Socinus ubi supra, vers. adverte tamen, Additio Aufrixi ad Capellam Tholosanam in dec. 69. num. 1. convenit prædicta leg. 7. tit. 31. p. 2. Et probatur ex textu in proemio digestorum, circa finem, §. & hac omnia. Consequens est igitur scholasticos posse coram quatuor Judicibus legitimis, & competentiibus conveniri, Potestate inquam, seu ordinario laico, Episcopo, Rectore, & Præceptore, seu Doctore suo, intellige dum ipsi sint laici; nam Clerici non possunt sub Potestate laica conveniri, cap. significasti, & cap. si diligenter, de foro competenti, quorum quatuor Judicium electio ipmis reis commissa est, ut ante diximus.

482 Amplia tertio, ut quicunque scholasticum convenire tentaverit coram non suo Judge, multatari debeat amissione causæ, quam poena non ipso jure incurrit, sed per Judicis sententiam, si id scholasticus petat. Ita statuitur in dicta Autent. habita, §. qui vero, & notat Glossa ibi, verb. cadat, & Doctores communiter, quamvis Rebuffus num. 58. existimet verius non cadere à causa actorem, qui scholasticum coram alio Judge, quam à lege designato convenire tentaverit, sed solum a comine, quasi textus significet, scholasticum, qui ad suum Judicem remitti voluerit, idque petierit opposita declinatoria fori exceptione (nam citatus ab incompetenti Judge debet comparare, privilegia sua allegaturus, leg. si quis ex aliena 5. ff. de judicis, dict. leg. 7. titul. 31. part. 2. & docet Angelus in dicta Autent. habita, numer. 10. quidquid dicit Rebuffus post Decimum de privilegiis scholariorum, numer. 267. privileg. 154. vers. fallit.) remittendum esse, atque ideo actorem caderet à suo comine, quasi nihil egerit conando scholasticum trahere ad incompetenterum Judicem; sed apud nos Hispanos jure regio particularum approbat sententia Glossæ in dicta leg. 7. titul. 31. part. 2. ut actor sic conveniens scholasticum privandus sit jure, quod in judicium deduxit, atque ita cadat à causa.

483 Amplia quarto, ut hoc privilegium optionis Judicium prædictorum concedendum sit scholasticis, non solum in causis civilibus, sed etiam in criminalibus. Ita sentit Glossa in dicta Autent. habita, §. verumtamen, verb. si item, numer. 17. cum multis sequentibus de foro comp. non possit alius competens Judge in eam causam manus mittere, ut ibidem docet Marianus numer. 27. 28. & 35. & reus præventus non possit mutare forum, & Judicem, Marianus ibidem ex num. 45. favore tamen scholasticorum fallunt omnes iste regula, & etiam si judicium initium sumperit; ex eo, quod unus Judge legitimus, & competens scholarem citaverit, seu vocaverit in judicium, poterit nihilominus declinare forum, & alium eligere competentem usque ad item contestatum ex privilegio optionis per prædictam Autent. habita, in §. verumtamen, ei induito, quod omnes prædicti Doctores adnotarunt, & Rebuffus de privilegiis scholariorum, num. 266. privileg. 153. Aufrixi ad Capellam Tholosanam, dec. 169. num. 1.

Hanc ampliationem extendit Barbosa in l. si quis postea quam 7. nu. 113. ff. de judicis, ut procedat etiam si quis citeretur antequam sit scholaris, & post scholaris fiat: nam tunc non obstante preventione cause ob specialem scholarium favorem remittendum esse sentit ad suum Judge privilegiatum. Cujus extensionis Autores refert Bonalimum, Horatius Lucium, & Rebuffus. Rebuffus certe hoc non dicit, ubi refertur a Barbosa, & tametsi extensio pia sit, & ratione non caret, mihi est dubitabilis. Contrarium casum, si quis scholaris factus item contestetur, & lite contestata suspendatur à matricula, tractat Baldus prædict. Autent. habita, numer. 75. & resolvit nihilominus item finiendam in foro privilegiato; quæ resolutio similis est ei, quam nos tradidimus supra hac eadem questione num. 470. & procedit ex eisdem principiis.

Quæret tamen quispiam, an possit scholaris postquam unum Judge elegerit, variare, ejusque forum declinare, & petere se ad alium remitti, cum habeat quatuor Judices, juxta supra dicta? Respondeat Glossa in dicta Autent. habita, §. verumtamen, verb. opione, posse variare, sicut potest actor, ex l. si convenerit 18. ff. de jurisdict. omn. judic. & l. si cum datur 22. §. eo autem tempore, ff. solit. matrim. Animadvertisque ibi additio, casu quo variaatio contingat, semel tantum variare posse, non sepius l. non utique 3. in princip. ff. de eo, quod certo loco: id autem regulare est, ut qui potest variare, semel tantum possit, l. si fundus 4. §. eleganter, ff. de l. commis. l. si quis iuris iurandum 11. C. de reb. cred. Baldus in dicta Autent. habita, num. 65. in fin. Jas. in l. prator. 20. §. si aliquando, num. 6. ff. de nov. oper. nuntiati. Tiraquellus in l. boves, hor. sermons, n. 23. ff. de verb. significat. Molin. de primog. l. 2. cap. 4. num. 35. Valascus consult. 102. num. 15. Glossa sententiam videatur approbare Angel. in dicta Autent. habita, num. 7. & Follerius in practica criminali 1. par. 2. par. rubr. audientur excusatores, num. 98. & 99. & non reprobat Isfernia licet varie loquitur in d. Autent. habita, n. 15. Sub tit. de statutis, & consuetudinibus, contra libertatem Ecclesiæ, in usib. feud.

Venit Speculator l. 1. tit. de reo, §. 1. numer. 8. Cynus 490 in dict. Autent. habita, n. 7. Bartolus num. 7. Baldus num. 65. Salycketus num. 21. Fulgosius num. 5. Aufrixi ad Capellam Tholosanam, dec. 169. num. 1. Tiraquellus in d. l. boves, §. hoc sermones, n. 24. Rebuffus de privilegiis scholariorum, n. 266.